

Загальний порядок зняття показів засобів вимірювання та оплати спожитої електричної енергії

Згідно із Правилами роздрібного ринку електричної енергії, затвердженими Постановою НКРЕКП від 14.03.2018 № 312 (надалі - Правила), Постачальник електричної енергії (надалі - Постачальник) має право на безперешкодний доступ до засобів обліку електричної енергії Споживача для перевірки показів щодо фактично спожитих обсягів електричної енергії Споживачем, а в свою чергу Споживач зобов'язаний безперешкодно допускати на свою територію та у свої житлові, виробничі, господарські та підсобні приміщення, де розташовані вузли вимірювання електричної енергії, засоби вимірювання тощо, представників Постачальника після пред'явлення ними службових посвідчень для звіряння показників фактично спожитих Споживачем обсягів електричної енергії.

На роздрібному ринку постачання та споживання електричної енергії без розрахункових засобів комерційного обліку не допускається, крім випадків, передбачених Правилами та Кодексом комерційного обліку.

Зчитування показів з лічильників, встановлених у споживачів, може здійснюватися споживачем, а також оператором системи або постачальником послуг комерційного обліку (далі - ППКО) відповідно до Кодексу комерційного обліку електричної енергії, затвердженого Постановою НКРЕКП 14.03.2018 № 311 (у редакції постанови НКРЕКП від 20.03.2020 № 716) (далі - Кодекс) та умов договору.

Непобутові та колективні побутові споживачі зобов'язані протягом трьох календарних днів після закінчення розрахункового місяця надати оператору системи звіт про покази лічильників за розрахунковий місяць.

У разі ненадання споживачем (крім індивідуальних побутових споживачів) звіту про покази лічильників за розрахунковий місяць протягом трьох календарних днів після закінчення розрахункового місяця та за відсутності переданої (зчитаної) з них інформації засобами дистанційного зчитування та передачі даних, а також за відсутності контрольного огляду засобів комерційного обліку електричної енергії (далі - ЗКО) протягом розрахункового місяця обсяг спожитої (розподіленої) електричної енергії за розрахунковий місяць визначається розрахунковим шляхом за значенням середньодобового обсягу споживання.

Перевірка достовірності даних ЗКО безпосередньо на місці їх установаження забезпечується сторонами за необхідності, але не рідше ніж один раз на шість місяців, про що складається відповідний акт контрольного огляду ЗКО.

Середньодобовий обсяг споживання електричної енергії для цілей розрахунків визначається на основі фактичних даних (показів) лічильника(ів), зафіксованих за період між двома послідовними зчитуваннями показів, та кількості днів між цими зчитуваннями показів в аналогічному періоді попереднього року або, у разі відсутності відповідних даних за попередній рік, за згодою сторін на основі фактичних даних (показів) лічильника за попередній розрахунковий місяць.

У разі використання багатозонних (багатотарифних) або інтервальних (погодинних) лічильників середньодобовий обсяг споживання визначається для кожної тарифної зони або години доби.

У разі проведення споживачем розрахунків за спожиту електричну енергію згідно з показами встановленого на його об'єкті багатотарифного лічильника обсяг спожитої електричної енергії визначається відповідно до питомої ваги обсягу електричної енергії, що спожита у відповідній зоні доби протягом розрахункового періоду, до загального обсягу спожитої електричної енергії в цьому періоді.

Результати зчитаних показів лічильника зазначаються на корінці останнього платіжного документа (із зазначенням дати проведення зчитування) та мають бути доступними споживачу в персональному кабінеті на сайті оператора системи або ППКО.

Дані, отримані від споживача, при проведенні процедур їх перевірки та в розрахунках мають менший пріоритет ніж виміряні дані з контрольних лічильників або дані, отримані безпосередньо оператором системи або ППКО.

У разі виявлення у платіжному документі помилкових показів лічильника споживач має повідомити про це відповідного оператора системи/ППКО та електропостачальника та надати фактичні покази лічильника. Водночас індивідуальному побутовому споживачу достатньо надати фактичні покази лічильника оператору системи розподілу або електропостачальнику.

Оператор системи/ППКО має забезпечити протягом п'яти робочих днів від дня отримання відповідного повідомлення проведення перевірки вказаних у рахунку показів лічильника, а в разі потреби протягом 20 робочих днів забезпечити перевірку лічильника та, у разі потреби, виправити помилкові дані, та проінформувати споживача про результати перевірки. Електропостачальник, оператор системи та споживач за ініціативою однієї зі сторін оформлюють акт звірки спожитої та сплаченої електричної енергії відповідно до отриманих фактичних показів ЗКО.

У разі тимчасового порушення роботи вузла обліку не з вини споживача обсяг електричної енергії, спожитої споживачем від дня порушення вимірювань до дня відновлення вимірювань, за згодою сторін визначається на підставі показів технічних (контрольних) лічильників електричної енергії, а у разі їх відсутності розраховується відповідним оператором системи/ППКО за середньодобовим обсягом споживання електричної енергії та надається оператору системи, електропостачальнику та споживачу.

Розрахований оператором системи/ППКО обсяг електричної енергії включається до корисного відпуску електричної енергії споживачу та враховується сторонами шляхом перерахунку відповідного фізичного балансу електричної енергії за період порушення роботи вузла обліку.

Датою початку періоду порушення роботи вузла обліку вважається перший день поточного розрахункового місяця, у якому було виявлено це порушення, або час та день, зафіксовані ЗКО або АСКОЕ.

За день відновлення роботи вузла обліку приймається день підписання оператором системи, ППКО та споживачем акта технічної перевірки та пломбування вузла обліку після завершення ремонтних та налагоджувальних робіт, підключення ЗКО та їх налаштування (за необхідності).

У разі заміни та/або повірки лічильників, вимірювальних трансформаторів струму чи напруги, за умови споживання електричної енергії упродовж строку виконання зазначених робіт, обсяг спожитої електричної енергії визначається за

показами лічильника, що встановлений оператором системи на заміну знятого, або за середньодобовим обсягом споживання електричної енергії.

У разі виникнення у споживача сумніву у правильності показів розрахункових засобів вимірювальної техніки або визначення суми у пред'явленому до оплати документі щодо оплати за постачання або розподіл (передачу) електричної енергії споживач подає про це заяву учаснику роздрібного ринку, який надав розрахунковий документ.

Розрахунки за електричну енергію та послуги, що надаються на роздрібному ринку, між учасниками цього ринку здійснюються у грошовій формі відповідно до укладених договорів.

Послуги з розподілу або передачі електричної енергії оплачуються відповідно до умов договору споживача з електропостачальником або споживачем, або електропостачальником на зазначений у відповідних договорах поточний рахунок оператора системи. Дані, необхідні для формування платіжних документів, у тому числі щодо обсягів електричної енергії, надаються учасникам роздрібного ринку адміністратором комерційного обліку в порядку, встановленому Кодексом комерційного обліку. На підставі отриманих даних відповідно до умов договору (обраної споживачем комерційної пропозиції) сторони складають акти прийому-передачі проданих товарів та/або наданих послуг.

Датою здійснення оплати за виставленим платіжним документом є дата, на яку оплачена сума коштів зараховується на поточний рахунок із спеціальним режимом використання електропостачальника або поточний рахунок оператора системи розподілу, відкритий в уповноваженому банку. Оплата електропостачальнику вартості електричної енергії, у тому числі на підставі визнаної претензії, здійснюється виключно коштами на поточний рахунок із спеціальним режимом використання електропостачальника.

Споживач, який купує електричну енергію відповідно до умов договору в електропостачальника, здійснює оплату за виставленим електропостачальником рахунком виключно на поточний рахунок із спеціальним режимом використання цього електропостачальника в одному з уповноважених банків.

У разі перерахування споживачем коштів за електричну енергію на інший рахунок електропостачальника останній має повернути ці кошти за заявою споживача або за власною ініціативою протягом 3 робочих днів з моменту їх отримання або від дня отримання від споживача інформації щодо банківських реквізитів споживача.

Оплата електричної енергії здійснюється споживачем виходячи з умов відповідного договору про постачання електричної енергії і може, зокрема, бути у формі:

1) планових платежів з наступним перерахунком (остаточним розрахунком), що проводиться за фактично відпущену електричну енергію згідно з даними комерційного обліку;

2) попередньої оплати з остаточним розрахунком, що проводиться за фактично відпущену електричну енергію згідно з даними комерційного обліку;

3) оплати за фактично відпущену електричну енергію відповідно до даних комерційного обліку.

За наявності відповідного устаткування проведення оплати може бути реалізоване із застосуванням картки попередньої оплати.

4.8. Форма та порядок оплати, терміни (строки) здійснення попередньої оплати, планових платежів та остаточного розрахунку зазначаються у договорі між електропостачальником та споживачем про постачання електричної енергії споживачу (комерційній пропозиції до договору).

У разі застосування порядку розрахунків плановими платежами величина планового платежу (або порядок її визначення), терміни здійснення планових платежів та остаточного розрахунку, початок та тривалість розрахункового періоду, кількість планових періодів, що входять до складу розрахункового періоду, та їх тривалість зазначаються у комерційній пропозиції електропостачальника.

Після закінчення розрахункового періоду, обумовленого в комерційній пропозиції, здійснюється коригування обсягів оплати, що була здійснена за цей розрахунковий період, відповідно до фактичного обсягу спожитої електричної енергії протягом відповідного розрахункового періоду.

За результатами коригування перший плановий платіж наступного розрахункового періоду збільшується або зменшується на відповідну величину.

Побутові споживачі та суб'єкти господарювання, предметом діяльності яких є надання житлово-комунальних послуг населенню, у межах наданих населенню послуг, установи та організації, які утримуються за рахунок коштів (внесків) населення, здійснюють повну оплату вартості обсягу спожитої електричної енергії, як правило, один раз за фактичними показами засобів комерційного обліку електричної енергії на початку періоду, наступного за розрахунковим, відповідно до договору про постачання електричної енергії.

Вибір виду тарифу здійснюється споживачем під час вибору комерційної пропозиції та може бути змінений шляхом обрання іншої комерційної пропозиції поточного електропостачальника в установленому електропостачальником порядку або шляхом укладення договору з іншим електропостачальником у порядку, визначеному цими Правилами.

Розрахунки між споживачем та електропостачальником (іншими учасниками роздрібного ринку, якщо вони беруть участь у розрахунках) здійснюються згідно з даними, отриманими від адміністратора комерційного обліку в порядку, передбаченому Кодексом комерційного обліку, про обсяги поставленої, розподіленої (переданої) та купленої електричної енергії. Плата за спожиту протягом розрахункового періоду електричну енергію вноситься не пізніше 20 числа наступного місяця, якщо договором не встановлено іншого терміну.

Рахунок за спожиту електричну енергію оплачується:

протягом 5 робочих днів від дня отримання рахунка непобутовим споживачем;

протягом 10 робочих днів від дня отримання рахунка побутовим споживачем;

в інший термін, передбачений договором, але не пізніше 20 календарного дня після закінчення розрахункового періоду.

Для здійснення розрахунків за фактично спожиту електричну енергію електропостачальник має сформулювати та виставити споживачу платіжний документ у паперовій або електронній формі (у випадку згоди споживача на отримання

електронного платіжного документа), на підставі даних комерційного обліку, отриманих у порядку, передбаченому Кодексом комерційного обліку.

Платіжний документ (рахунок) формується електропостачальником за обсяг електричної енергії згідно з обраною комерційною пропозицією до договору про постачання електричної енергії споживачу.

Платіжні документи (рахунки) надаються електропостачальниками споживачам безкоштовно.

Платіжні документи (рахунки) на оплату надаються споживачам у відповідних структурних підрозділах електропостачальника, через персональну сторінку споживача на веб-сайті електропостачальника або електронною поштою, факсимільним зв'язком, поштовим зв'язком, кур'єром чи іншими способами з використанням інформаційних технологій у системі електронного документообігу у порядку, передбаченому договором про постачання електричної енергії споживачу.

Платіжний документ (рахунок) має надаватися споживачу в терміни та спосіб, визначені відповідно до обраної споживачем комерційної пропозиції або умов договору.

Вимоги щодо порядку та форми надання інформації в платіжних документах (рахунках) електропостачальника встановлені розділом IX Правил.

У разі проведення споживачем оплати за електричну енергію за платіжним документом, оформленим споживачем, електропостачальник має навести приклад його заповнення, який розміщується у куточку споживача в пунктах прийому платежів фінансових установ, з якими укладено договір про розрахунково-касове обслуговування, у структурних підрозділах електропостачальника, в інформаційно-консультаційному центрі та на офіційному веб-сайті електропостачальника.

Кошти, які надходять за такими платіжними документами, обліковуються на особовому рахунку споживача в рахунок оплати платіжних документів, сформованих системою електропостачальника.

Електропостачальники можуть пропонувати споживачу оплату електричної енергії плановими декадними або місячними платежами. У разі застосування оплати плановими платежами або оплати за платіжними документами, оформленими споживачем, електропостачальник періодично (згідно з умовами договору (обраної споживачем комерційної пропозиції) раз на місяць, 2, 3 чи 6 місяців) проводить перерахунок за фактично спожиту електричну енергію та надає споживачу коригуючий платіжний документ.

За відхилення нарахованих під час перерахунку сум за фактично спожиту електричну енергію від сум зарахованих платежів пеня не стягується.

За несвоєчасну оплату передбачених договором (комерційною пропозицією) платежів понад обумовлений термін споживач сплачує неустойку (пеню) та інші платежі згідно з законодавством та договором.

У такому випадку відключення електроустановки може застосовуватись лише у разі несплати використаної (спожитої) електроенергії.

У разі зміни тарифів (цін) на електричну енергію оплата заборгованості проводиться за тарифами (цінами), що діяли у період, за який сплачується борг.

Розрахунки споживача за електричну енергію здійснюються за розрахунковий період, який, як правило, становить календарний місяць відповідно до умов договору (обраної споживачем комерційної пропозиції).

За взаємною згодою сторін виставлення платіжних документів та їх оплата можуть здійснюватися рідше ніж раз на місяць, якщо оплата виконується за довший розрахунковий період або споживання протягом конкретного розрахункового періоду нижче певного рівня або дорівнює нулю, або частіше ніж раз на місяць, якщо сторонам необхідно забезпечити рівномірне перерахування значних сум коштів протягом розрахункового періоду. Така згода, якщо вона не була передбачена під час укладення договору, оформлюється додатковою угодою до договору.

Якщо укладено новий договір, перший розрахунковий період починається з дня початку постачання електроенергії і закінчується в останній день відповідного календарного місяця. У випадку припинення дії договору розрахунковий період для останнього платежу починається з першого дня останнього календарного місяця постачання електричної енергії та закінчується в останній день постачання електричної енергії.

Оплата за спожиту протягом розрахункового періоду електричну енергію має здійснюватись згідно зі строками, встановленими договором та сформованим відповідним учасником роздрібного ринку платіжним документом. Зазначені строки не можуть бути меншими за 5 днів з дня надання платіжного документа споживачу.

Оплата за відповідним платіжним документом може бути здійснена за вибором споживача:

- 1) готівковими коштами або платіжною картою чи безготівковими коштами в центрах обслуговування споживачів, банках або через інші сервіси прямих платежів;
- 2) з використанням мережі Інтернет (інтернет-банкінг);
- 3) в інший спосіб, не заборонений чинним законодавством.

У разі зміни тарифу надлишок (переплата) оплаченої, але не спожитої електричної енергії зараховується споживачу на його особовий рахунок як авансовий платіж за новими тарифами в наступному розрахунковому періоді.

У разі виникнення у споживача заборгованості з оплати за спожиту електричну енергію сторони за взаємною згодою укладають договір щодо реструктуризації заборгованості та оформлюють графік погашення заборгованості, який є додатком до договору.

У разі відсутності графіка погашення заборгованості та при відсутності у платіжному документі у реквізиті призначення платежу посилань на період, за який здійснюється оплата або перевищення суми платежу, необхідної для цього періоду, ці кошти, перераховані споживачем за електричну енергію, електропостачальник має право зарахувати як погашення існуючої заборгованості цього споживача з найдавнішим терміном її виникнення.

Укладення сторонами та дотримання споживачем узгодженого графіка погашення заборгованості не звільняє споживача від оплати поточного споживання електричної енергії.

Споживачі, що визначені у встановленому Кабінетом Міністрів України порядку вразливими, повідомляють про це постачальника універсальної послуги у заяві-

приєднанні до договору про постачання електричної енергії постачальником універсальних послуг.

У такому разі розмір пільгової плати побутового споживача за використану електричну енергію визначається у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Особливості розрахунків між постачальником універсальних послуг та споживачами, віднесеними до категорій вразливих споживачів, регулюються у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Якщо споживач не оплатив виставлений платіжний документ або оплатив його із запізненням або якщо він перебуває у стані ліквідації чи реорганізації та згідно з планом реорганізації готується до ліквідації, електропостачальник та оператор системи мають право звернутися до споживача з вимогою здійснювати попередню оплату в сумі середньомісячного платежу, встановити більш короткий розрахунковий період або звернутися з вимогою щодо надання гарантій належного виконання договірних зобов'язань, а споживач має задовольнити таку вимогу.

Якщо споживач не оплатив остаточний рахунок за спожиту електричну енергію, ні електропостачальник, ні оператор системи не обмежуються у своїх правах щодо припинення електропостачання або розподілу (передачі) електричної енергії такому споживачу відповідно до Правил, крім остаточного рахунка, передбаченого положеннями пункту 6.1.22 глави 6.1 розділу VI Правил.

У разі звільнення приміщення та/або остаточного припинення користування електричною енергією споживач зобов'язаний повідомити електропостачальника та оператора системи або основного споживача про намір припинити дію відповідних договорів не пізніше ніж за 20 робочих днів до дня звільнення приміщення та/або остаточного припинення користування електричною енергією та надати заяву щодо розірвання договорів і в цей самий термін здійснити сплату всіх видів платежів, передбачених відповідними договорами, до заявленого споживачем дня звільнення приміщення та/або остаточного припинення користування електричною енергією включно.

У разі неповідомлення або несвоєчасного повідомлення споживачем електропостачальника та (за наявності відповідного договору) оператора системи або основного споживача про звільнення приміщення та/або остаточне припинення користування електричною енергією споживач зобов'язаний здійснювати оплату спожитої на таких об'єктах електричної енергії та інших платежів виходячи з умов відповідних договорів.

З новим споживачем укладаються договори відповідно до вимог законодавства України, зокрема Правил, після припинення дії договорів зі споживачем, який звільняє приміщення, у частині постачання та розподілу електричної енергії на цей об'єкт.

Оплата послуг, наданих оператором системи, здійснюється за тарифами, які встановлюються Регулятором відповідно до затвердженої ним методики. Тарифи на послуги оператора системи оприлюднюються операторами систем у порядку та строки, визначені нормативно-правовими актами, що регулюють функціонування ринку електричної енергії.

Порядок оплати споживачем послуг оператора системи та послуг постачальника послуг комерційного обліку мають відповідати порядку розрахунків, визначеному в

укладеному договорі про постачання електричної енергії споживачу (комерційній пропозиції, яка є додатком до цього договору).

Оплата послуг оператора системи згідно з укладеним договором про надання послуг з розподілу електричної енергії між електропостачальником та оператором системи здійснюється у формі попередньої оплати.

Електропостачальник включає в єдиний платіжний документ за електричну енергію також суми оплати за послуги оператора системи, якщо таку оплату забезпечує електропостачальник, у тому числі за послуги оператора системи передачі, та послуги постачальника послуг комерційного обліку, якщо оплата за ці послуги забезпечується електропостачальником. Інформація про ці платежі має бути зазначена окремо згідно з тарифами (цінами) на послуги відповідних учасників роздрібного ринку.

(Згідно із Правилами роздрібного ринку електричної енергії, затвердженими Постановою НКРЕКП від 14.03.2018 № 312, із Кодексом комерційного обліку електричної енергії, затвердженим Постановою НКРЕКП 14.03.2018 № 311 (у редакції постанови НКРЕКП від 20.03.2020 № 716)